

TUINERTIJD
BUREAU VOOR TUINHISTORIE

LANDGOED HET REGELINK,
HENGELO GLD

- TUINHISTORISCH ONDERZOEK -
CULTUURHISTORISCHE ONTWIKKELING

LANDGOED HET REGELINK,
HENGELO GLD

- TUINHISTORISCH ONDERZOEK -
CULTUURHISTORISCHE ONTWIKKELING

- OKTOBER 2011- 02 -

INLEIDING

In het voorjaar van 2011 deed TuinTerTijd Bureau voor tuinhistorie onderzoek naar landgoed Het Regelink in Hengelo, Gelderland. Hierbij kwamen enkele, nieuwe onderzoeksresultaten aan het licht, die mogelijk interessant kunnen zijn voor de huidige bewoners van het landgoed; familie ██████████ en ██████████ met hun kinderen ██████████ en ██████████ en de, enkele jaren op het landgoed werkzame tuinbaas, ██████████. Laatste vroeg naar de mogelijkheid deze onderzoeksresultaten in een rapport op te nemen, zodat meer gegevens over de 'fundamenten' van de tuin- en parkaanleg en het landgoed als geheel op schrift gesteld zijn.

In dit rapport zijn deze onderzoeksresultaten weergegeven; hierbij dient te worden opgemerkt dat dit rapport geen volledig tuinhistorisch onderzoek inhoudt. Een volledig tuinhistorisch onderzoek omvat, in grote lijnen, vier delen te weten:

I - een inventarisatie van het object met betrekking tot de:

Algemene gegevens, oriëntatie en landschappelijke gegevens;

Een beschrijving van de geomorfologie, bodem en waterhuishouding en de cultuurhistorie in het algemeen;

Historische fasekaarten van het park (en, indien van belang, van zijn omgeving), met daarop het verloop van paden, waterpartijen, zichtlijnen, beplanting en eventuele inrichtingselementen in verschillende perioden.

II - Een beschrijving van de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis van het buiten of het landgoed; de cultuurhistorische ontwikkeling; de bouw- en bewoningsgeschiedenis en historisch onderzoek naar de werkzame tuinarchitecten, indien bekend.

III - Een analyse en cultuurhistorische waardering met betrekking tot: het gehele object en opgesplitst naar terreinonderdeel.

IV - Een visie en streefbeeld ten aanzien van het project op grond van bovengenoemde cultuurhistorische waardering.

In dit rapport is uitsluitend deel II opgenomen; het is zeer aan te bevelen ook de delen I, III en IV uit te werken.

In dit rapport wordt aan de hand van historisch kaartmateriaal een overzicht gegeven van de ontstaansgeschiedenis van de belangrijkste structuren van het landgoed, waardoor hieraan een datering kan worden gegeven. Bovendien wordt ingegaan op de eigendomsgeschiedenis van het landgoed. Zoals uit dit rapport zal blijken, hebben in het verleden drie verschillende families hun belangrijkste stempel op het landgoed gedrukt, twee van deze families zullen nader worden belicht. Vervolgens wordt een korte inleiding gegeven op de tuinkunst uit het begin en midden van de negentiende eeuw.

Voor dit onderzoek zijn onderstaande archieven geraadpleegd:

Archief Waterschap Rijn en IJssel, Doetinchem

Achterhoeks Archief/ Streekarchivariaat Regio Achterhoek (nu: Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers), Doetinchem

Gelders Archief, Arnhem

Regionaal Archief Zutphen, Zutphen

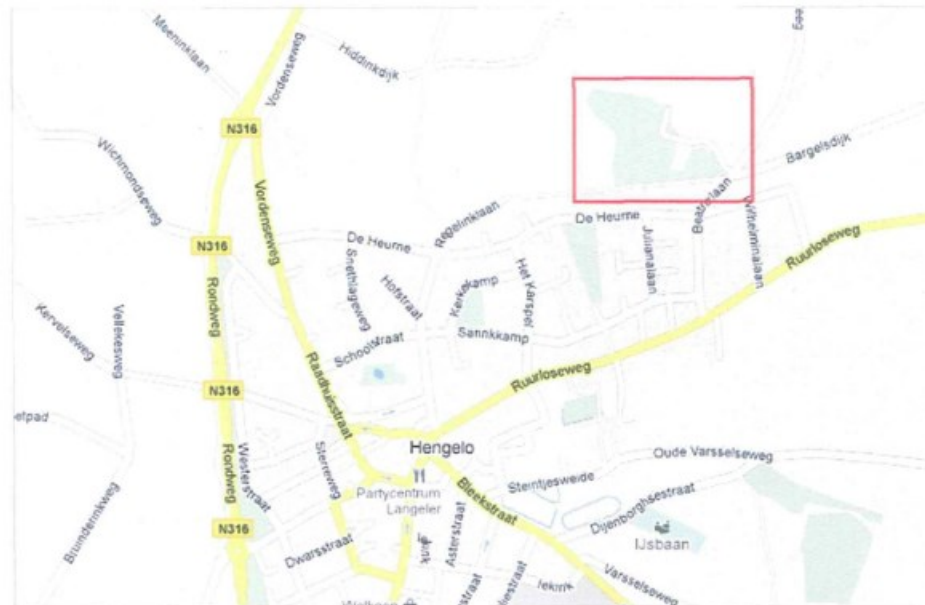
Dit rapport kan een handreiking en inspiratiebron vormen voor het toekomstig beheer en, nieuwe, invulling van delen van de aanleg.

TUIN TERTIJD

BUREAU VOOR TUINHISTORIE

Netterden, oktober 2011

Landgoed Het Regelink, liggend ten noordoosten van het dorp Hengelo, Gelderland. Op onderstaande afbeelding binnen de rode rechthoek:

Landgoed Het Regelink is ontstaan uit een boerderij bestaande uit *Klein en Groot Regeling*.¹ Het hoofdhuis dat zich op het landgoed bevindt, is een beschermd rijksmonument met rijksmonumentnummer: 21512 en wordt in de redengevende omschrijving als volgt omschreven: *Het Regelink. Neo-klassicistisch, bakstenen landhuis van de Van Heeckerens, blijkens een steen uit 1832. De voorgevel heeft zijrisalieten en een*

*middenrisaliet met houten fronton. De ingang wordt omlijst door dubbele pilasterstellingen met een hoofdgestel. Ramen uit de bouwtijd. Dakkapellen met vleugelstukken en frontons. Tegen de achtergevels moderne aanbouwsels.*²

¹ De naam van het landgoed wordt op verschillende wijzen geschreven, 't Regelink, Het Regelink en op oud kaartmateriaal *Regeling, Groot Regeling* in dit verslag wordt de benaming *landgoed Het Regelink* gebruikt.

² Redengevende omschrijving, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort 2011

Het hoofdhuis met omliggende percelen is gerangschikt als NSW-landgoed.

In het jaar 2000 is in de zuidoosthoek van landgoed Het Regelink door de toenmalige eigenaar een tweede woonhuis in classicistische stijl gebouwd.

Dit woonhuis met omringende tuin is in 2008 verkocht en maakt heden geen deel meer uit van het landgoed.

LANDGOED HET REGELINK

Adres:

Regelinklaan 1

7255 DA Hengelo gld

gemeente Bronckhorst

Oppervlakte: circa 6 hectare

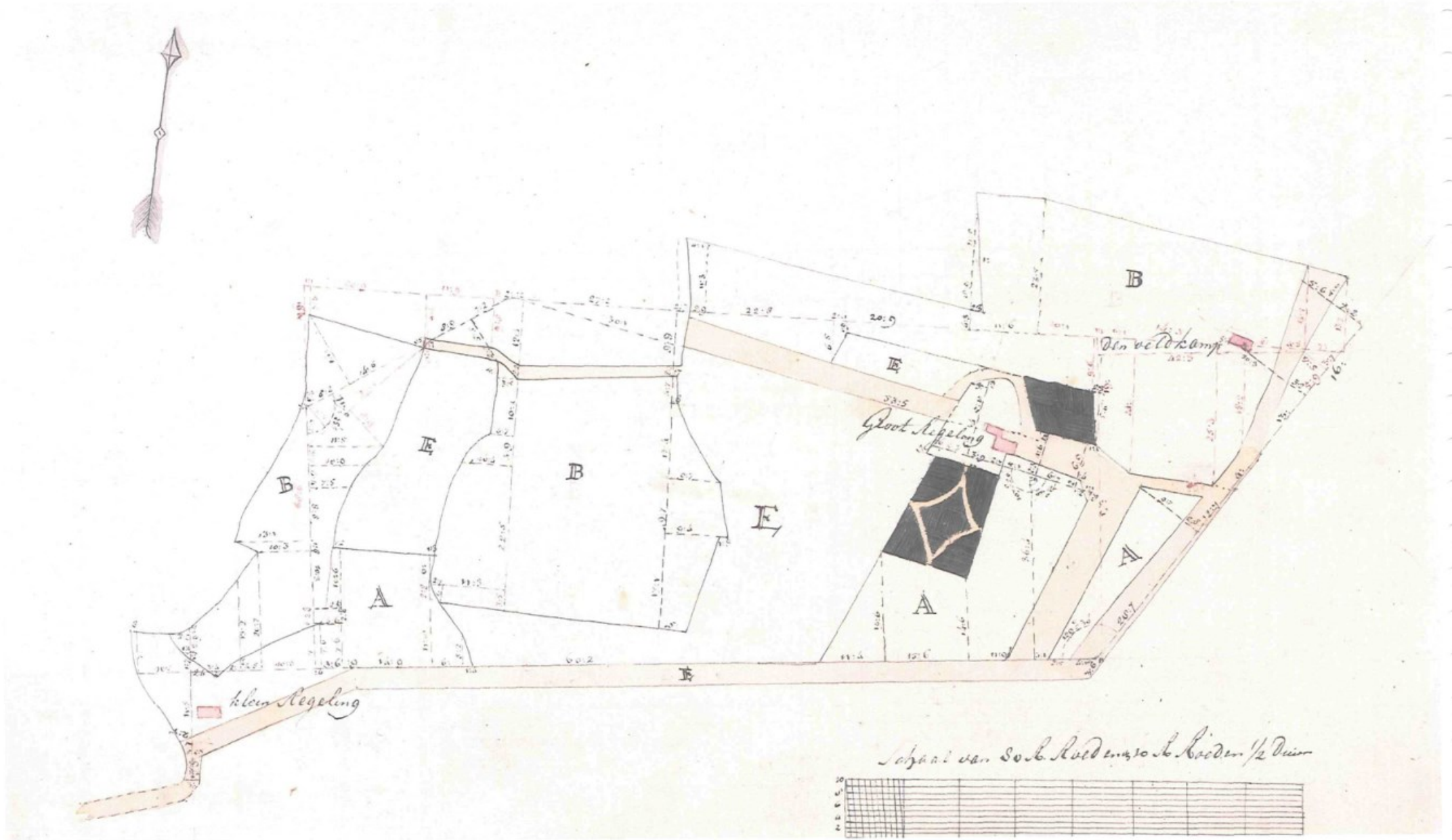

De contouren van landgoed Het Regelink; het perceel in het witte kader maakt heden geen deel meer uit van het landgoed, bron: GoogleEarth

INHOUD

INLEIDING.....	1
INHOUD.....	5
LANDGOED HET REGELINK, DE ONTWIKKELINGS- EN EIGENDOMSGESCHIEDENIS	7
CONCLUSIE VAN DIT HOOFDSTUK.....	21
FAMILIE WILLINCK	23
FAMILIE VAN HEECKEREN	30
DE TUINKUNST AAN HET BEGIN TOT HET MIDDEN VAN DE NEGENTIENDE EEUW.....	33
BIJLAGEN	35
COLOFON	38

LANDGOED HET REGELINK, DE ONTWIKKELINGS- EN EIGENDOMSGESCHIEDENIS

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de ontwikkelings- en eigendomsgeschiedenis van landgoed Het Regelink, tevens zal worden ingegaan op de structuren van het goed en zijn aanleg vanaf het begin van de negentiende eeuw tot het begin van de twintigste eeuw. Hierna volgt een korte schets van de families welke het grootste stempel op het landgoed hebben gedrukt en er wordt een indruk gegeven van de contemporaine tuinkunst.

Dit aan de hand van literatuurstudie, historisch kaartmateriaal en archiefonderzoek.

1803 – 1809

In verschillende publicaties³ over landgoed Het Regelink wordt gemeld dat omstreeks 1313 al sprake is van het erf Reghesingh of Reghening. In 1650 zou het goed hebben toebehoord aan jonker Van Leeuw. In 1803 komen Groot en Klein Regelink in handen van Lambert Arnold Willinck (Hengelo, 27 september 1739⁴ - Hengelo, 30 november 1825⁵) en zijn tweede vrouw Gerharda Anna Slicher (1751 - Hengelo, 16 januari 1820⁶).⁷

³ Hier wordt vooral geput uit: Jan Harenberg. *Geneugten van het buitenleven*, Alphen aan den Rijn, 2003

⁴ Achterhoeks Archief (hierna AA), Bevolkingsregister Hengelo, register 1, blz. 263

⁵ Gelders Archief (hierna GA) Burgelijke Stand Hengelo (hierna BsH) overlijdensakten, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4199, aktenummer: 53, *doopplaats: Amsterdam, beroep overledene: oud richter*

⁶ GA, BsH, overlijdensakten, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4199, aktenr.: 1, *oud 69 jaar*

⁷ GA, Oud Rechterlijk Archief, Landdrostambt Zutphen, toeg.nr.: 0217, inv.nr.: 671, via genealogiedomein.nl. *Opdragt van het erve en goed Groot en Klein Regelink ge[naamt] met alle derven onderhorige behuizingen, hoven bouw en weidelanden, akkermaal bossen en verder houtgewas, door den volm[agtiger] van J. Menil en H.R. Courte, ehelieden, aan Lambert Arnold Willinck en zijn vrouw Gerharda Anna Slicher op den 23 december 1803* (Dit zijn zeer waarschijnlijk Jacques Menil, geboren in Haarlem en overleden in Zutphen op

Helaas vermeldt de verkoopakte uit 1803 weinig over de indeling van het landgoed en is uit deze periode geen kaart bekend waaruit blijkt hoe het landgoed er heeft uitgezien. Wel is er sprake van *hoven*, dat wil zeggen dat er moestuinen aanwezig zijn geweest.

Pas in 1809, in de *Maatboeken ten behoeve van de heffing van de (grond)belasting, maatboeken der landerijen, 1809-1811 Hengelo*⁸ wordt duidelijk hoe het landgoed er heeft uitgezien en was op- en ingedeeld; door landmeter J.H. Docters van Leeuwen werd een overzicht gegeven van alle in de *jurisdictie Hengelo* aanwezige percelen. Perceelnummer 507 betreft het bezit van L.A. Willinck, zie nevenstaande kaart welke afkomstig is uit dit maatboek.

Naast de kaart geeft Docters van Leeuwen ook een korte beschrijving van het goed:

Renvoij Behorende bij de nevenstaande tekening van de Buitenplaats genaamd Het Regeling, toebehorende aan de Heer Lambert Arnold Willinck, Gelegen in de jurisdictie Hengelo No 507 De Buitenplaats genaamd Het Regeling in Massa Groot Mergins: 19 Roeden: 558 waaronder aan weiland gemerkeerd Litt A 3 65

Bouwland B 9 51

Bosch E 6 388

Huis, hof en Erv 1 54

Total 19 [Morgen] 558 [Roeden]

Hengelo den 20^e van Wintermaand 1809 J.H. Docters van Leeuwen

10 juli 1826 en Henriëtte Rebecque Courte, geboren in Amsterdam, overleden in Zutphen op 25 februari 1830)

⁸ GA, Collectie Maatboeken, toeg. nr.: 0096, inv.nr.: 15

Boerderij het Ensering, datering: 1807-1820, Ver Huell, Quirijn Maurits Rudolph, tekening gekleurd penseel, 171 x 230 mm, Gelders Archief: inv.nr.: 1551-GM11411, de situatie op deze herenboerderij is vergelijkbaar met die op landgoed Het Regelink, Het Ensering werd echter door de eigenaar als buitenplaats gebruikt, Het Regelink daarentegen werd permanent bewoond door de familie Willinck.

Kenroy

*Begeerte by de overnemen Leening van de Buitenplaats genaamd
Het Regelink, behorende de Heer Lambert Arnold verlink
Citeeren in de funderende Kenroye*

<i>nr.</i>	<i>De Buitenplaats genaamd het Regelink</i>	<i>Regime</i>	<i>Steden</i>
<i>307</i>	<i>in Meuse Groot</i>	<i>19</i>	<i>558</i>
	<i>waaronder aan weiland gemerkeerd Pilt A</i>	<i>3</i>	<i>63</i>
	<i>Bouwland --- B</i>	<i>9</i>	<i>51</i>
	<i>Bosch --- E</i>	<i>6</i>	<i>388</i>
	<i>Huis, Hof en Erve</i>	<i>18</i>	<i>508</i>
	<i>Totaal</i>	<i>1</i>	<i>34</i>
		<i>19</i>	<i>558</i>

Hengelo den 20^{en} van Wintertmaand 1809
J. H. Docters van Leeuwen

Landmeter Docters van Leeuwen geeft weliswaar weinig informatie over de precieze invulling van deze aanleg, maar men mag aannemen dat de ruitvormige invulling ten zuiden en het parallellogram ten noorden van het huis een nuts- of moestuin vormden, temeer omdat deze delen van de tuin later in 1825 in de kadastrale leggers als respectievelijk *tuin 2^e klasse* en *tuin 3^e klasse* worden gespecificeerd. Deze nutstuinen liggen beide in het zicht van het huis en zullen door de bewoners graag gezien zijn. In noordelijke richting keek men uit over bouwland, in het zuiden werd de blik verder geleid over weiland. Het

perceel wordt aan de zuidzijde omzoomd door *Bosch*, dit is ongetwijfeld laanbeplanting geweest, de huidige Regelinklaan.

Het huis is via twee lanen, vanaf de oost- en zuidzijde, bereikbaar. Eigenaresse Gerharda Anna Slicher overlijdt op 16 januari 1820 en vervolgens vinden enkele veilingen van onroerend goed plaats op 24 en 31 maart 1820.⁹

Op 21 juli van dat jaar wordt het goed Klein Regelink verkocht aan Lodewijk Lebbink¹⁰

Van landgoed Het Regelink is tot nu toe geen afbeelding bekend, die de situatie van deze periode, begin negentiende eeuw, weergeeft, maar ten noorden van Vorden bevindt zich een landgoed Het Enserink¹¹ genaamd, waarvan nevenstaande afbeelding door de toenmalige bewoner is gemaakt.

Deze tekening geeft een goede indruk van een situatie zoals die zich ook op landgoed Het Regelink heeft voorgedaan. Ook bij het hoofdhuis van landgoed Het Regelink bevond zich een *annexe schuur* en een *vertrek op den deel inganghebbende*.¹² De akkers op Het Enserinck zijn tot bijna aan het huis aangelegd, ook op Het Regelink zal de situatie vrijwel zo geweest zijn.

⁹ GA, Notariële archieven (hierna NA), Standplaats Vorden, notaris J.H. Gallée, toeg.nr.: 0168, inv.nr.: 1481, akten van 24 en 31 maart 1820

¹⁰ GA, NA Standplaats Hengelo, Repertoires Notaris Ghijm, toeg.nr.: 0168, inv.nr.: 920, 10 juli 1821 *Lambert Arnold Willinck weduenaar van Gerharda Anna Slicher het erve en goed Klein Regelink hier wordt verkocht aan Lodewijk Lebbink beide wonende te Hengelo.*

¹¹ Het Enserink werd echter door een boerenfamilie bewoond, de boerderij was van een herenkamer voorzien, alwaar de eigenaar van Het Enserink (Mr. Everhard Alexander Verhuell, later burgemeester van de stad Doesburg) en zijn familie logeerde als zij de zomer doorbracht op het 'platteland'. Familie Willinck, zo blijkt uit verschillende akten, woonde het gehele jaar op landgoed Het Regelink.

¹² GA, NA Hengelo, Notaris Ghijm, toeg.nr.: 0168, inv.nr.: 920, aktenummer 83, 13 oktober 1826 *akte der nalatenschap van L.A. Willinck*

1810 – 1825

In 1825 wordt Hengelo in kaart gebracht in verband met de invoering van het kadaster.

Op de nevenstaande bewerking van het kadastraal minuutplan¹³ is het bezit van familie Willinck rood omlijnd. Op deze percelen bevindt zich een van de drie daghuurderswoningen (De Veldkamp, perceelnummer 197) Bovendien heeft de familie aan de oostkant van de huidige Slotsteeg nog enkele percelen grond met daarop (pacht)boerderijen. Deze percelen bestaan vooral uit *heide* en enig *bouwland*, zie onderstaande uitsnede uit het kadastraal minuutplan.¹⁴ Op deze percelen bevinden zich twee van de drie daghuurderswoningen (perceelnummers 7 en 54)

¹³ Kadastraal Minuutplan, Hengelo, sectie K, blad 01, watwaswaar.nl, bewerking: TuinTerTijd

¹⁴ Kadastraal Minuutplan, Hengelo, sectie E, blad 01, watwaswaar.nl, bewerking: TuinTerTijd, zie voor de transcriptie van de perceelnummers bijlage I

Het valt op dat landgoed Het Regelink in eigendom is gekomen van Casper Derk Willinck, zoon van Lambert Arnold en zijn eerste vrouw Maria Foreest. Verder is het bezit aan de oost- en zuidzijde van de huidige Regelinklaan en aan de oostzijde van de huidige Slotsteeg, met enkele percelen beduidend uitgebreid ten opzichte van de kaart uit 1809. Bovendien lijkt het huis te zijn vergroot, dit is nog niet bevestigd door middel van bijvoorbeeld notariële en/of aanbestedingsakten. In 1826 werd het huis en goed als volgt beschreven:

Het goed en erve Groot Regelink genaamd van de buurschap Noordink bij het dorp Hengelo gelegen, bestaande in een woning van een verdieping annexe schuur en daarbijstaande bakhuisje voorts een tuin twee akkermaals bossen een [...] bosje een weide en bouwland alles kennelijk aaneengelegen en tezamen groot ruim zeventien bunders negenennegentig roeden nog een aan dit goed aangelegen en uit de Mark toegedeeld stuk veldgrond daarop zich drie daghuurderswoningen bevinden en welke grond in het geheel groot is circa zeven bunder Een stuk bouwland op Regelinkkamp aan het goed Regelink kennelijk gelegen groot circa eenendertig roedes vijftig ellen een dit stuk bouwland aldaar zeer kennelijk gesitueerd groot ongeveer eenenveertig roeden Een akkermaalsbosch [...] Mokkingbosch genaamd groot vijftientachtig roeden en zestien ellen in den Noordink ten oosten van Harmen Widdink.¹⁵

De nutstuinen aan de noord- en zuidzijde van het huis (de parallellogram- en ruitvorm) zijn mogelijk nog op dezelfde wijze als in 1809 ingericht. Deze percelen worden in de oorspronkelijk aanwijzende

¹⁵ GA, NA Hengelo, notaris Ghijm, toeg.nr.: 0168, inv.nr.: 912: *Inventaris van goederen 13 mei 1826 van C.D. Willink* aktenummer 37. De akte is soms zeer slecht leesbaar. Akkermaal(sbos) is hakhout. Uit aktenummer 39 de *Verdeling van goederen* en aktenummer 83 op 13 oktober 1826 der *nalatenschap van L.A. Willink* uit dit zelfde archief blijkt dat de bouwlanden waren beplant met onder andere: *aardappelen roggewas haver en boekweit garst vlas gewassen tuinvrugten hakhout* NB: in deze akten wordt de *tuin* genoemd, in deze tijd is hiermee altijd een nuts- of moestuin bedoeld.

tafels beschreven als respectievelijk *tuin 2^e klasse* en *tuin 3^e klasse*. Het is duidelijk dat de eigenaren van landgoed Regelink een sieraanleg hebben gerealiseerd; de eigenaar heeft een *terrein van vermaak* aan laten leggen/aangelegd, met daarin een waterpartij met eiland, beide als *terrein van vermaak* aangemerkt. Door de aanleg van deze partij is de laan die het perceel vanuit het zuiden ontsloot, komen te vervallen. De laan vanuit het oosten is nu de enige toerit. In het parallellogramvormige perceel nutstuin en ten zuiden hiervan zijn gebouwen gerealiseerd, te weten: *205 – schuur als bouwland, 1^e klasse, 206 – tuin, 3^e klasse, 207 – schuur & erf, 1^e klasse*.

Bovendien is ten zuiden van de huidige Regelinklaan een koepel geplaatst, mogelijk enigszins verhoogd (met de uitgegraven aarde van de waterpartij?)¹⁶ Vanuit deze koepel had men uitzicht over/naar het *terrein van vermaak*, het hoofdhuis en, naar het zuiden toe over een perceel bouwland. Naar het oosten had de koepel uitzicht over een perceel *bosch*, dit wordt later in de notariële akten *akkermaal* genoemd, hakhout dus. Vanaf en naar de koepel, tussen een bosperceel en een perceel bouwland, leidt een weg of pad met beplanting, dit pad heeft sterk het karakter van een zogenaamde 'wandeling'.

De percelen welke staan aangemerkt als *bosch*, bestaan waarschijnlijk uit loofbomen, omdat naaldhout over het algemeen wordt aangeduid met *dennenbosch* in de kadastrale leggers.

In 1831 wordt het Regelinkkamp beschreven als *Een Stuk bouwland de Regelinkkamp genaamd met annex gelegene Akkersmaalsbossen en Hegge zijnde ten oosten het vorige perceel en westen met voormelde Akkersmaalshegge aan het Akkermaal van mevrouw de Weduwe Smethlage waarvan het met een graven is afgescheiden*.¹⁷

¹⁶ Ongeveer op deze plaats bevindt zich ook nu nog een straat genaamd 'Koepelberg'. Ook in de uitgave *Boerderij- en veldnamen in Hengelo (G), kaarten. Verzameld door Gerrit Harmsen en Bertus Menkveld*, Doetinchem 1988, wordt het op het kadastraal minuutplan genummerde perceel 230 *Koepelbergje* genoemd. Het is zeer goed mogelijk dat deze naam van de door familie Willinck geplaatste koepel stamt. Omdat er sprake is van *berg* of *bergje* mag men een verhoogde ligging vermoeden.

¹⁷ GA, NA Hengelo, notaris Ghijm, toeg.nr.: 0168, inv.nr.: 914, *februari 1832 memories van lasten van het goed Regelink in Hengelo*, aktenummer: 7. *Een graven* is vrijwel zeker als afwatering van het perceel bedoeld en heeft dus water gedragen.

Door het bewust plaatsen van de koepel met deze uitzichten, met daarop aansluitend een 'wandeling' heeft de aanleg zeer sterk het karakter van een zogenaamde *Ferme Ornée* gehad.¹⁸

In bijlage I is een transcriptie van de oorspronkelijk aanwijzende tafels, behorend bij het kadastraal minuutplan opgenomen. De perceelnummers corresponderen met de perceelnummers op dit plan. Deze gegevens zijn opgemeten in het jaar 1825.¹⁹

Kort voor of vlak na het overlijden van Lambert Arnold in 1826 komt het goed Groot Regelink in handen van zijn zoon Casper Derk Willinck²⁰ (Hengelo, 17 mei 1772²¹ - Hengelo, 20 maart 1830²²) en zijn echtgenote Maria Louisa Quirina Hesselberg (19 maart 1776²³ - 11 september 1840²⁴). Dit echtpaar woont dan al enkele jaren op het goed. Casper Derk heeft het slechts enkele jaren in zijn bezit, hij overlijdt in maart 1830.

¹⁸ Een *Ferme Ornée*, letterlijk: 'versierde boerderij', is een parkaanleg die als sieraanleg is bedoeld, maar waarin nutsgronden als bos, weiland en akkers zijn opgenomen. Deze nutsgronden hebben een duidelijke functie voor de beleving van de parkaanleg en vormen een pittoresk element binnen de gehele aanleg.

¹⁹ Op het verzamelplan van Hengelo, Gelderland is te lezen: *Plans voor het Kadaster van die Gemeente Opgemaakt in den Jaar 1825*

²⁰ In verschillende bronnen komen verschillende schrijfwijzen voor: *Caspar Derk, Casper Dirk*, hier wordt de schrijfwijze Casper Derk gehanteerd

²¹ AA, bevolkingsregister Hengelo, register 1, bladzijde 263

²² GA, BsH, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4199, overlijdensakten, aktenummer: 16, *beroep overledene:assessor*. Volgens wikipedia werd in de 19^e eeuw de term assessor in Nederland ook gebruikt voor een wethouder.

²³ AA, bevolkingsregister Hengelo, register 2, blz. 24

²⁴ GA, BsH, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4198, overlijdensakten, aktenummer: 72, *beroep overledene:zonder*

1830 – 1832

Na het overlijden van Casper Derk erft zijn weduwe het goed.²⁵ Zij moet het landgoed dan verkopen; Op 22 februari 1832 worden de memories van lasten van *het goed Regelink in Hengelo* beschreven:

(...) *Het Erve en goed Groot Regelink groot drie en twintig Bunder acht en zeventig roeden in de gemeente Hengelo Buurschap Noordink gelegen (...) zal de verkooping geschieden in het openbaar ten overstaan van de Heer Vrederegter van het kanton Vorden Borchard Frederik Willem Baron van Westerholt*

Artikel Vier

Het in veiling te brengen Goed Groot Regelink en bestaande in

a. Een Heerenhuis, Schuur, Wasch of Melkhuis met een annexe tuin voorts Erve een weide eenige Bosschen en bouwlanden alsmede in één weg of Dijk met Peppelen bepoot en lopende langs de gronden van de Erfen de Heurne en Klein Regelink op het Dorp aan en bij welken Dijk is behorende de graven en Op[...] van die Langs het Erve Klein Regeling lopende

b. Een daghuurdersplaatsje bestaande insgelijks in een daghuurderswoning Erve met en eenig hof en bouwland

c. Een dito plaatsjen bestaande insgelijks in een daghuurderswoning Erve met eenig hof en bouwland

d. een dito plaatsjen den Bergel genaamd mede in een huis met eenig hof bouw en veldgrond bestaande

e. eenig veldgrond aan en meetsal tusschen de voormelde perceelen gelegen

f. Een stuk bouwland den Stendert genaamd aan grond van de Heer Gallee en de gemeene Weg gelegen en

g. Een Stuk bouwland de Regelinkkamp genaamd met annex gelegene Akkersmaalsbossen en Hegge zijnde ten oosten het vorige perceel en westen met voormelde Akkersmaalshegge aan het Akkermaal van

mevrouw de Weduwe Smethlage waarvan het met een graven is afgescheiden.

*Alles staande en zeer kennelijk aan elkander gelegen in de buurschap Noordink onder Hengelo in het kanton Vorden*²⁶

²⁵ Dit blijkt uit de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels van het kadaster uit 1832, in te zien via [watwaswaar.nl](http://www.watwaswaar.nl)

²⁶ GA, NA Hengelo, Notaris Ghijm, toeg.nr.: 0168, inv.nr.:920, aktenummer: 7, NB: de Regelinklaan is in deze periode, blijkens deze akte, beplant met *Peppelen*, dit zijn populieren.

- Hengelo gld, Landgoed Het Regelink, tuinhistorisch onderzoek -

1832 - 1849

In oktober 1831 worden de bezittingen van Maria Louisa Quirina Hesselberg geveild.²⁷ Jacob Adolph van Heeckeren (24 oktober 1784²⁸ - Hengelo, 11 september 1837²⁹) gehuwd met Henrica Bernarda Hummelinck (1789 - Hengelo, 21 december 1874³⁰) wordt op 21 maart 1832³¹ eigenaar van het erva en goed Groot Regeling.

Op 8 mei 1832 wordt de aanbestedingsakte van een volledig nieuw te bouwen huis op het goed Groot Regelink ondertekend.³² Het ligt in de bedoeling dat het huis in april 1833 sleutelklaar is, blijkens deze akte. Dit huis werd niet op dezelfde locatie gebouwd als het eerder aanwezige, maar meer ten westen daarvan. Het huis is heden nog aanwezig op het landgoed en is een rijksmonument. Dit nieuw gebouwde huis krijgt in het kadaster perceelnummer 838, het oude perceelnummer 219, kwam te vervallen.³³

Van de situatie die op deze wijze is ontstaan geeft een kaart uit 1845³⁴ een goede indruk, zie nevenstaande afbeelding met uitsnede. Ongeveer op de plaats van het oude huis (van familie Willinck) is een waterpartij aangelegd, ten westen van het huis is een groot deel van

het boombestand gekapt en hier is een grote weide aangelegd, om die weide is een 'wandeling' gerealiseerd. Aan de noordzijde van deze weide hebben de perceelsgrenzen een vloeiender verloop gekregen. Met deze wandeling is het karakter van de *Ferme Ornée* versterkt. Het huis is toegankelijk via een laan vanaf de Regelinklaan (zeer waarschijnlijk bestond deze laan ten tijde van familie Willinck ook al, de kaart uit 1825 lijkt een laan aan te geven) deze laan sluit aan op deze wandeling. De toerit vanuit het oosten bestaat ook nog steeds. De, contouren van, nutstuin zijn/is ongewijzigd gebleven³⁵, ten zuiden hiervan is een laantje aanwezig (ook dit is mogelijk al in 1825 aanwezig) en ten westen van het huis is een perceel bomen gekapt. De vijver met eiland, het omringende weiland en de aanleg ten zuiden van de Regelinklaan zijn ongewijzigd.

Ten oosten van het hoofdhuis bevinden zich nog enkele gebouwen, het is zeer waarschijnlijk dat zij nog uit de tijd van familie Willinck stammen, zij staan immers al op de kaart van 1825. Mogelijk, maar minder waarschijnlijk, zijn zij met het nieuwe huis van familie Van Heeckeren gebouwd.

²⁷ GA, NAH, notaris L.A. Ghijm, toeg. nr.: 0168, inv. nr.: 920 aktenr: 7 en 59

²⁸ AA, bevolkingsregister Hengelo register 6, p. 111

²⁹ GA, BSH, overlijden, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4198, aktenr.: 62

³⁰ GA, BSH, overlijden, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4196, aktenr.: 67

³¹ GA, NAH, notaris L.A. Ghijm, toeg.nr.: 0168, inv.nr.: 920 aktenr. 18 *tweede en laatste veiling van het Regelink, van het erva en goed Groot Regeling bestaande in een heerenhuis schuur en drie daghuurderswoningen,(...) en boomhof, weide, bosch en (...) grond 23 bunders 78 roeden.* Tot nu toe is steeds aangenomen dat landgoed Het Regelink in deze periode een (heren)boerderij was, uit deze akte blijkt dat het huis ook in 1832 al als *heerenhuis* werd aangemerkt.

³² GA, NAH, notaris L.A. Ghijm, toeg.nr.: 0168, inv.nr.: 915 aktenr. 42, *Pieter Lijzen, meester metselaar te Zutphen en Derk Jan Brus, meestertimmerman te Zutphen, zijn de aannemers, Jacob Adolph van Heeckeren, rentenier te Zelhem, de aanbestede.*

³³ GA, Digilegger, nummer 554, (*Douarière*) *Van Heeckeren, Jacob Adolph, Rentenier, Hengelo*

³⁴ Nationaal Archief, geen inventarisnummer

³⁵ In het kader van dit onderzoek is helaas nog geen datering aan de tegenwoordig nog steeds aanwezige moestuinmuur te geven. Het vermoeden bestaat dat deze muur uit de tijd van familie Willinck dateert. ook is het wellicht een mogelijkheid dat de muur eerst de buitenmuur van het Willinck-huis heeft gevormd, in de aanbestedingsakte van het huidige huis wordt gezegd:

Artikel Twee

Afbraak

Door den aannemer zal af en uitgebroken worden (...) de afbraak schoonmaken sorteeren en (...)

1^e Het ten Noorden op de zeide [?] en voorbij het ...einde[?] van het thans nog staande huis op het Groot regelink aan en uitgebouwde gedeelten waarvan achter de muuren en verdere werken tusschen het ruwgebouwde huis voorzooveel dezelve aan het huis behorende in[?] gelijk aangewezen is op zijne plaats zal verblijven.

Hieruit blijkt dat kennelijk niet de gehele bouwmassa wordt afgebroken. Het kan uiteraard ook om bijgebouwen, als bakhuis of schuur, gaan. In deze akte wordt bovendien gezegd dat de afbraak aan de aannemer toekomt.

Na het overlijden van haar echtgenoot in 1837 erft Henrica Bernarda Hummelinck het gehele bezit blijkens de kadastrale leggers.³⁶ In 1848 verkoopt zij het bezit blijkens een advertentie in de *Arnhemsche courant* van 30 september en 1 oktober 1848.³⁷ Het geheel is met ingang van 1 mei 1849 te aanvaarden. In deze akten wordt ook de koepel op het Regelinkkamp met perceelnummer 244 nog genoemd.

³⁶ GA, Digilegger

³⁷ *Arnhemsche courant*, 30 september 1848, dag, p. 4, nr. 202, advertentie en 1 oktober 1848, dag, p. 4, nr. 203, advertentie:

De Notaris Ghijm, te Hengelo, zal, ten verzoeken van Mevrouw de Douairière J.A. van Heeckeren, bij den Logementhouder Langeler aldaar, op en 11den en 25sten October 1848, telkens des voormiddags om 10 uur, in het openbaar doen inzetten en verkopen, om met den 1sten Mei 1849 te kunnen worden aanvaard:

Het buitengoed Groot Regelink, bij het Dorp Hengelo, en 2 ½ uur ver van Zutphen, aangenaam gesituëerd, bestaande in een voor eenige jaren nieuw gebouwd rojtaal Heerenhuis, met marmeren vestibule, tien beneden- en bovenkamers, allen geplafonneerd, negen behangen en zes met stookplaatsen voorzien; voorts keuken, waschhuis, met wel- en regenwaterpompen, ruime kelders, zolders en andere gemakken; afzonderlijk staande koetshuis, schuren en andere Getimmerten, bevattende knechtskamers, ruime stallen, melkvertrekken, enz.; Tuin met Schuttingen [!] en uitgelezene vruchtboomen, bouw-, weide-, bosch- en andere Gronden, twee daghuurdersplaatjes (sic), aan elkander gelegen en groot 25 bunders, 89 roeden en 90 Ellen. Zullende zoo in zijn geheel als ook afgescheiden, van een over den weg gelegen stuk bouwland, ruim 6 bunders groot worden geveild.

Des verkiezende kan een gedeelte van den koopprijs tegen interest à 5 pCts in het Goed gevestigd blijven.

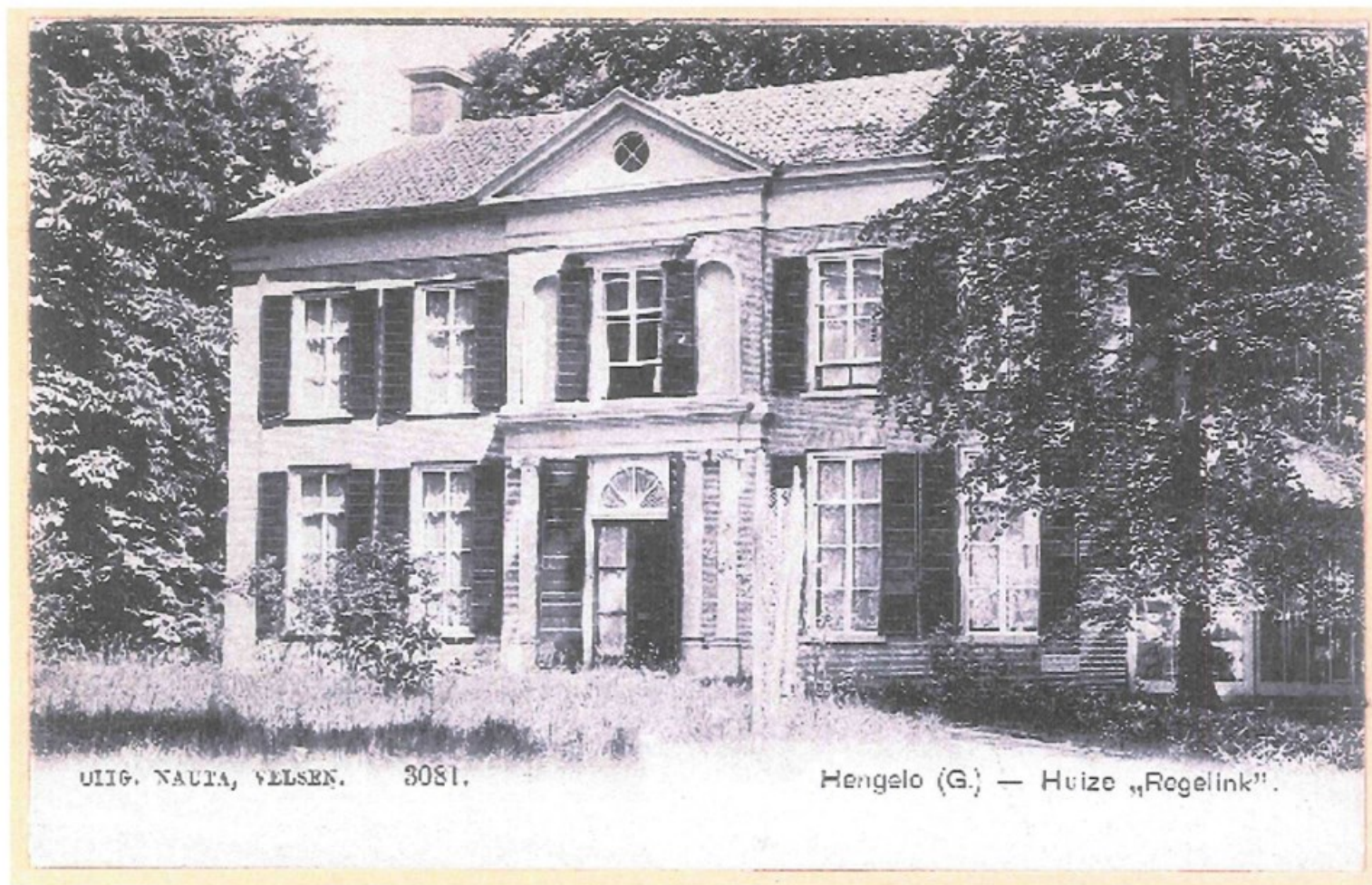
Nadere aanwijzing geschiedt door voormelden Logementhouder en den Arbeider Hs. Waarlo aldaar, terwijl verdere informatiën, onder franco-brieven, ten Kantore van genoemden Notaris te bekomen zijn.

Arnhemsche courant, 17 oktober 1848, dag, p. 4, nummer 217, advertentie: *Het Buitengoed Groot Regelink te Hengelo, in de Couranten van Haarlem, No. 231 en 232 en van Arnhem, No. 202 en 203 omschreven, waarvan de laatste veiling op den 25sten October eerstkomende bepaald blijft, is ingezet:*

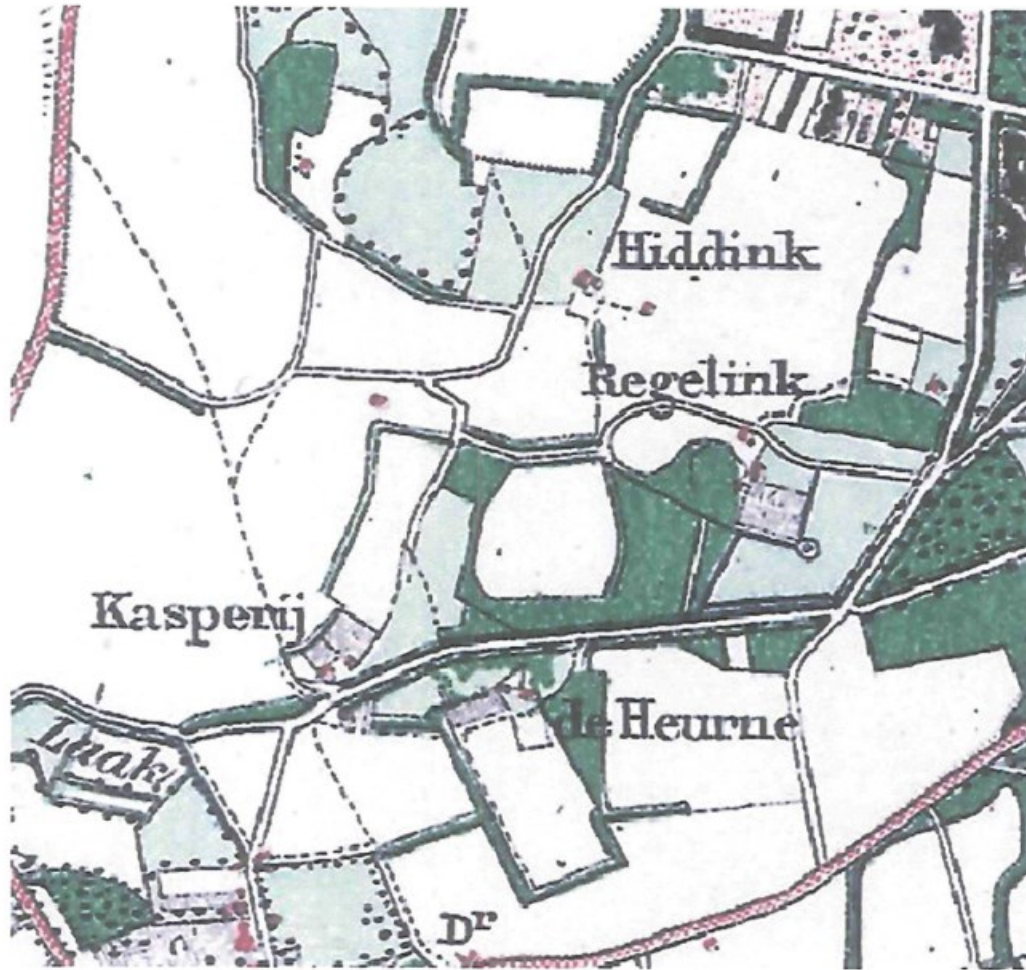
Het stuk Bouwland den Regelinkkamp op f 4000.

het Goed Groot Regelink f 9500.

En de massa hiervan f 15110.

Landgoed Het Regelink rond 1900, het huis heeft dan nog geen dakkapellen en de beelden zijn nog niet in de nissen geplaatst, de serre (rechts) is al wel aangebouwd.

Topografische Militaire Kaart, Vorden, 1886, kaartnummer 453

Topografische Militaire Kaart, Vorden, 1911, kaartnummer 453

Topografische Militaire Kaart, Vorden, 1933, kaartnummer 453

1849 - HEDEN

Het gehele landgoed wordt gekocht door Salomon Jacobus Fortuin (1801 - 1859)³⁸ en een jaar later door Adrien Charles Guillaume de Veye.³⁹ Blijkens de kadastrale leggers zijn alle percelen, als in 1825, steeds ongewijzigd en als geheel in handen van de volgende koper gegaan. Alleen de percelen ten zuiden van de huidige Regelinklaan (*den Regelinkkamp*) zijn reeds door de weduwe Van Heeckeren aan anderen verkocht.

Op nevenstaande pagina staan enkele topografische kaarten afgebeeld⁴⁰ Deze laten de verdere ontwikkeling van het landgoed zien van 1886 tot 1933.

Op de kaart van 1886 valt op dat de bijgebouwen ten oosten van het hoofdhuis zijn verdwenen en ten westen van het huis is een perceel bos bijgeplant. Op de plaats van het huidige koetshuis is ook in 1886 al bebouwing te zien. De wandeling in het westen van het perceel wordt min of meer doorgetrokken naar de vijver en de moestuin wordt enigszins verkleind. Verder hebben zich geen wezenlijke veranderingen voorgedaan. In 1896 verkoopt A.C.G. De Veye het goed aan

Landgoed Gelderland.

Op Donderdagen 28 Juni en 5 Juli a. e., telkens 's voorn. elf uur, wordt in het Logement LANGELER, te Hengelo, G.,

Publiek verkocht:
het Landgoed „Regelink”, tusschen Zutphen en Doortichem, in de gemeente Hengelo, G., aan den weldra te verwachten Stoomtramweg, bestaande uit kapitaal Heerenhuis, waarin 10 Kamers en alle geriefelijkheden van een Huis van den 1e rang, met annex Serre, voorts Koetshuis, Koe- en Paardenstalling, Schuren, Terrain van Vermaak, Bloem- en Moestuinten, rijk voorzien van Heesters en meest vijf Vruchtboomen, Bosch met ± 1600 Eiken-, Beuken- en andere boomen, waaronder buitengewoon zware; wjders Bouwplaatsje, daar-nevens beste Wel- en Bouwlanden, enz., groot te samen bijna 16 Hect.

Dit landgoed, liggende in de schoone Graafschap, te midden van vele andere landgoederen, als Kerrel, Zelle, Meunink, Huis te Baurlo, Huis te Vorden, Medler, Hackfort, Bramel, Ezerink, de Wierwe, de Wientjevaart, Seideraa, Huis te Spaak, enz., biedt een bij uitstek gunstige gelegenheid aan voor een familie, die een rustig en toch niet geïsoleerd verblijf wenst in een van de mooiste deelen van ons land, op een Buiten van niet te grooten omvang, terwijl het tevens alle vereischten in zich bevat voor een inrichting voor Zenuwtijders of herstellenden en ook voor Heereboerderij kan in aanmerking komen. Desverkiezende terstond te aanvaarden. Een groot deel van den koopprijs kan à 4% gevestigd blijven. Verkoopboekjes zijn van 14 Juni a. e. verkrijgbaar bij Notaris KONING, te Hengelo, G., die gaarne inlichtingen geeft, evenals de Heer JOH. DAMEN, te Cothen. (2062)

G.F.G.A van Kempen, die het in 1899 doorverkoopt aan Joh. Damen.

Deze verkoopt het geheel in 1900 blijkens een advertentie in *Het nieuws van de dag*⁴¹, zie beide afbeeldingen; opvallend is dat in de advertentie de, nu nog aanwezige, serre wordt genoemd. ook is er nog sprake van stallingen en schuren, hoewel deze op de kaart van 1886 en 1911 niet aangegeven zijn, er zijn slechts 3 gebouwen ingetekend. Het is nog niet geheel duidelijk door wie het landgoed dan wordt gekocht, mogelijk is dit Derk Jansen.

Op de kaart van 1911 is te zien hoe ten westen van het huis het bosperceel aanzienlijk is uitgebreid en hierin een driehoek met paden is uitgespaard.

Achtereenvolgens zijn Derk Jansen (rond 1906), Eberhard Clamor Wilhelm Karl Georg Eduard Julius Freiherr von dem Bussche-Hünnefeld (rond 1921) eigenaar.

Voor of in 1926 komt het landgoed in eigendom van Cécile Eugénie Aimée gravin Dumonceau (1862 - 1935)⁴², douarière van Hendrik Nicolaas baron Schimmelpenninck van der Oije (circa 1862 - 9 september 1910)⁴³ Zij laat in februari 1926 door de architect W. Dorst een ontwerp tekening maken voor een nieuw te bouwen koetshuis en een aanbouw aan het hoofdhuis. Beide zijn heden nog steeds aanwezig op het landgoed. De bouwtekeningen van het koetshuis, die zich in het

Het landgoed „Regelink” te Hengelo (Geld.) is in 4 perc. ingezet op f 19,969; overnemingsprijs Boomen f 10,472, Toeslag Donderdag 5 Juli. elf uur, in het Logement Langelier, aldaar, ten overstaan van Notaris KONING, die inlichtingen geeft, evenals de Heer JOH. DAMEN, te Cothen.

³⁸ GA, BsH overlijden, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4197, aktenummer: 73

³⁹ Harenberg, 2003, p. 128

⁴⁰ Bron: watwaswaar.nl

⁴¹ Grote advertentie: herkomst onbekend, kleine advertentie: *Het nieuws van de dag*, 30 juni 1900, p. 3, omdat de heer JOH. Damen verkoper is, zal de grote advertentie ook uit deze tijd stammen.

⁴² GA, BsH overlijden, toeg.nr.: 0207, inv. nr.: 9708, aktenummer: 120

⁴³ Het Utrechts Archief, burgerlijke stand, overlijden, toegnr. : 463, inv.nr.: 75, aktenummer: 265

gemeentearchief van de gemeente Bronckhorst bevinden, zijn gedateerd en gesigeneerd: *LANDGOED „HET REGELINK.” PLAN GARAGE – KOETSHUIS.- RUURLO. FEBR.26 de bouwkundige W.: Dorst.*⁴⁴ De eerste steen van het koetshuis wordt, blijkens een gevelsteen, gelegd door baronesse I.H. of J.H. Schimmelpenninck van der Oije. Ook laat gravin Dumonceau de moestuin wederom vergroten en krijgt hij in deze periode zijn kruisvormige indeling. Dit is goed te zien op de uitsnede uit de Topografische Militaire Kaart van 1933. Gravin Dumonceau laat een lanenstelsel (onder andere de huidige toegangslaan direct naar het hoofd- en koetshuis) aan de westzijde van het landgoed aanleggen en een perceel bos ten zuiden van de vijver met het eiland. In het oosten wordt een nieuw huis of boerderij gebouwd (dit perceel hoort dan niet meer bij het landgoed).

Na het overlijden van douarière Schimmelpenninck van der Oije in 1935 erft haar dochter Cornélie Marie Henriette Antonia Gustavina jonkvrouwe Schimmelpenninck van der Oije het landgoed.⁴⁵ Zij verkoopt het huis aan Cornelis Schelto Sixma baron van Heemstra en Johanna Arnolda Bernardina gravin Schimmelpenninck.⁴⁶

In of kort na 1928 wordt het landgoed als zogenaamd Natuur Schoon Wet landgoed gerangschikt en heeft dan de contouren zoals op nevenstaand kaartje⁴⁷ weergegeven:

In 1952 verkoopt Baron Van Heemstra het bezit aan A. en H. Bruil, die het verhuren aan een vereniging. Familie Bruil verkoopt het goed aan familie [redacted]⁴⁸. Uiteindelijk hebben de huidige eigenaars het goed in bezit gekregen.

⁴⁴ Dit is zeer waarschijnlijk de architect Willem Dorst (Olst, 17 december 1904 – Hengelo?, 2 januari 1997) Dorst heeft, onder andere, ook voor huis Onstein in Vorden de tekeningen voor een verbouwing van het hoofdhuis gemaakt, en een ontwerp voor het Huis Te Borculo.

⁴⁵ GA, digilegger

⁴⁶ Harenberg, 2003, p. 125-132

⁴⁷ Beeldbank Universiteitsbibliotheek Vrije Universiteit, Topografische dienst, Hoogtemeting verricht in 1930, ongew. herdruk 1936, ingekleurd door StaatsBosBeheer

⁴⁸ Harenberg, 2003, p. 125-132

CONCLUSIE VAN DIT HOOFDSTUK

Uit het voorgaande hoofdstuk blijkt dat drie families hun belangrijkste stempel op het landgoed hebben gedrukt; hetzij door de aanleg van een tuin, het bouwen van het hoofdhuis of het bouwen van het koetshuis.

Kijken we nu naar het huidige landgoed Het Regelink dan zien we dat verschillende structuren al van 1809 (of mogelijk eerder), uit de periode 1810 - 1825 en 1833 stammen, vervolgens vinden rond 1926 ook nog belangrijke wijzigingen plaats. Er zijn dus vier belangrijke perioden in de ontwikkeling van het landgoed te onderscheiden.

De structuren van de tuinaanleg van Het Regelink die zijn gerealiseerd voor 1809, tussen 1810 en 1825, rond 1833 en 1926:

- de laan (Regelinklaan) aan de zuidzijde van het landgoed (voor 1809)
- een waterpartij met eiland in de zuidoosthoek (1810 - 1825, waarschijnlijk voor 1820)
- een moestuin met moestuinmuur (voor 1809, tuinmuur onbekend)⁴⁹
- een laan vanaf de Regelinklaan naar het hoofdhuis in zuid-noord richting (twintigste eeuw, waarschijnlijk rond 1926, in elk geval voor 1933)
- een zogenaamde 'wandeling' ten westen van het hoofdhuis (1833 mogelijk eerder)
- een bosperceel, boombestand van verschillende leeftijd ten zuidwesten van het gehele landgoed (verschillende datering, mogelijk begin twintigste eeuw, voor 1933)
- twee 'rondellen' ten noordoosten van het hoofdhuis (voor 1809 (tamme kastanjes) en 1833 (bruine beuken))

Voor het toekomstig beheer is het van belang te weten, dat de 'Willinck-aanleg' en noord-zuidgerichte aanleg was, de Van Heeckerens hebben het landgoed in oost-west richting aangelegd, aangepast aan het hoofdhuis.

In de twee volgende hoofdstukken wordt op twee families nader ingegaan. Een derde persoon die voor het aanzien van het landgoed belangrijk is geweest, in de tijd tussen 1925 en 1933, is eigenaresse gravin Dumonceau. In deze periode werden het koetshuis, de aanbouw van het hoofdhuis en het lanenstelsel aan de westkant van het landgoed met de huidige toegangslaan naar het huis en koetshuis gerealiseerd. In het kader van dit onderzoek is echter nog geen nader onderzoek naar deze persoon gedaan.

⁴⁹ Bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is navraag omtrent een datering van de moestuinmuur gedaan. Taco Hermans (bouwhistoricus verbonden aan de RCE): *Mijn indruk is dat hij 19de eeuws is. Mede ook door de poort met de 'insnoeringen' ook wel 'refans' genoemd. De bakstenen lijken ook niet zo oud. (De nieuwe stenen aan de onderzijde kunnen overigens ook zijn ingeboet)* Het is zeer aanbevelingswaardig een bouwhistorisch deskundige van de Rijksdienst uit te nodigen de muur te komen beoordelen. Wim Meulenkamp, kunsthistoricus: *zoiets is altijd heel gevaarlijk - ferme bakstenen maar juist niet de richting uit van de oude, maar bijna industriestenen: negentiende eeuws denk ik, maar vooral vanwege de voegen en de wijze waarop. Minstens is er dan [als de muur van ouder datum dateert, AD] een nieuwe opmetseling geweest/resp. voegen vervangen. 1811-25 is best mogelijk. Maar ook al zie je op een kaart het precieze tracé aangegeven, kan natuurlijk heel makkelijk (en is praktijk) dat ie ooit gewoon nog eens heropgemetseld is. Ofschoon die pijlers en dekplaat juist mooi bij 1811-1825 zouden passen.*

Titel: Q.M.R. Ver Huell op vlinderjacht samen met zijn broer A.F. Ver Huell in de omgeving van boerderij het Ensering [Vorden] datering: 1840-1849, maker: Ver Huell, Quirijn Maurits Rudolph, tekening gekleurd penseel, 117x160 mm, inv.nr.: 1551-GM 09823

FAMILIE WILLINCK

LAMBERT(US) ARNOLD(US) WILLINCK EN GERHARDA ANNA SLICHER

Lambert Arnold Willinck (Hengelo, volgens 2^e huwelijksakte geboren te Amsterdam, 27 september 1739⁵⁰ - Hengelo, 30 november 1825⁵¹). Hij is in eerste huwelijk gehuwd (1769) met Maria Foreest⁵² (? - 1796) uit dit huwelijk komen 2 kinderen voort, het eerste in 1770, Cornelis Foreest Willinck⁵³ en in 1772 Casper Derk Willinck.⁵⁴ Maria Foreest overlijdt in 1796⁵⁵, het tweede huwelijk van Lambert Arnold met Gerharda Anna Slicher (1751 - Hengelo, 16 januari 1820⁵⁶) vindt plaats in 1800. Uit de akte blijkt dat zij uit Doesburg komt en zij is een dochter

⁵⁰ AA, bevolkingsregister Hengelo, register 1, blz. 263

⁵¹ GA BsH, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4199, overlijdensakten, aktenr.: 53, *beroep overledene: oud richter*

⁵² Regionaal Archief Zutphen (hierna RAZ), Archief familie Willinck toeg.nr.: 0214, inv.nr.: 618 - akte van huwelijk 1769, dit is een uittreksel uit het Trouwboek van Hengelo, afschrift uit 1926:

1769, d. 18 Augst. Lambert Arnold Willinck, rigter des Ampts Hengelo en Maria Foreest, laast van Amsterdam.

Met attestatie na Amsterdam. Met attestatie na Montfoort. Gecopuleert te Montfoort d. 13 september 1769 volgens aan mij vertoonde attestatie van D. Pronkert, V.D.M. tot Montfoort

⁵³ RAZ, 0214, 619- Akte van doop 1770 van Cornelis Foreest Willinck, dit is een uittreksel uit het Doopboek van Hengelo, afschrift uit 1926:

1770, 7 Octob. sijn soon Cornelis Foreest. testes: pater en Maria van de Reijt, wed^e wijlen de heer Cornelis Foreest in leven secretaris der stad Montfoort.

⁵⁴ RAZ, 0214, 622- Akte van doop 1772 van Casper D. Willinck, Uittreksel uit het Doopboek van Hengelo, afschrift uit 1926

1772. Lambert Arnold Willinck, rigter van Hengelo en Maria Foreest, eheluiden haren soone Caspar Dirk, geboren den 17 Maj, gedoopt eodem dito. Getuijgen waren de vader en Johanna Willinck.

⁵⁵ RAZ, archief familie Willinck toeg.nr.: 214, inv.nr.: 621- Akte van overlijden gedateerd *Ao 1796 den 18 Januarii Mevrouw Willinck* (Maria Foreest) uittreksel uit het Register van overlijden in de gemeente Hengelo, afschrift uit 1926.

⁵⁶ GA, BsH, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4199, overlijdensakte *oud 69 jaar*

*van wijlen den generaal majoor Jan Gilian Slicher en Hermina Arnolda Becquer.*⁵⁷ Zij is een zuster van de schoonmoeder van Casper Derk, haar 'stiefzoon'. Lambert Arnold en Gerharda Anna verwerven het Regelink in 1803.⁵⁸ Lambert Arnold is *rigter des Ampts Hengelo*, later, in 1815, is hij griffier bij het Vredegerecht des Kantons Vorden blijkens enkele advertenties in de Arnhemsche courant uit dat jaar. Om een indruk te krijgen van het Hengelo uit de tijd van Lambert en Gerharda is nevenstaande afbeelding opgenomen. Gerharda Anna overlijdt op 16 januari 1820, vervolgens vinden enkele veilingen van onroerend goed plaats op 24 en 31 maart 1820.⁵⁹

Op 21 juli van dat jaar wordt het goed Klein Regelink verkocht aan Lodewijk Lebbink.⁶⁰ Uit verschillende akten blijkt dat familie Willinck leningen of 'obligaten' bij (schoon)familie heeft gehad. Na het overlijden

⁵⁷ Trouwboek van huwelijkscommissarissen Hengelo, periode 1795 - 1811, via genealogiedomein.nl, *Brujdegom - Lambert Arnold Willinck weduwnaar van wijlen Maria Foreest, oud 56 jaaren, gebooren te Amsterdam, wonende alhier Bruijd- Gerharda Anna Slicher, dogter van wijlen den generaal majoor Jan Gilian Slicher oud 47 jaaren, gebooren en woonende te Doeseborg*

⁵⁸ GA, ORA Landdrostambt Zutphen, toeg.nr.: 0217, inv.nr.: 671, via genealogiedomein.nl. *Opdragt van het erve en goed Groot en Klein Regelink ge[naamt] met alle derven onderhorige behuizingen, hoven bouw en weidelanden, akkermaal bossen en verder houtgewas, door den volm[agtiger] van J. Menil en H.R. Courte, ehelieden, aan Lambert Arnold Willinck en sijn vrouw Gerharda Anna Slicher op den 23 december 1803*

⁵⁹ GA, NA Standplaats Vorden, notaris J.H. Gallée, toeg.nr.: 0168, inv.nr.: 1481, akten van 24 en 31 maart 1820

⁶⁰ GA, Repertoires Ghijm, 0168, inv.nr.: 920, 10 juli 1821 *Lambert Arnold Willinck weduwnaar van Gerharda Anna Slicher het erve en goed Klein Regelink hier wordt verkocht aan Lodewijk Lebbink beide wonende te Hengelo.*

van Gerharda Anna moeten deze uitbetaald worden aan haar zusters en zwagers; de heren Spengler en De Villeneuve.

Op 15 november 1825 laat Lambertus Arnoldus Willinck zijn testament opmaken, *wonende op den Huize Regelink in de gemeente Hengelo*⁶¹ Uit dit testament blijkt dat Casper Derk zijn *eenige zoon en eenige kind* is uit het eerste huwelijk met Maria Foreest. Casper Derk zal alle bezittingen van zijn vader erven, zijn kinderen of die er nog geboren zullen worden zullen het bezit erven, mocht Casper Derk overlijden, dan zal zijn vrouw het vruchtgebruik van deze bezittingen krijgen. Lambert Arnold overlijdt op 86-jarige leeftijd.⁶²

CASPER DERK WILLINCK EN MARIA LOUISA QUIRINA HESSELBERG

Casper Derk (Hengelo, 17 mei 1772⁶³ - Hengelo, 20 maart 1830⁶⁴) is enige zoon uit het eerste huwelijk van zijn vader met Maria Foreest. Hij begint een militaire carrière; op 10 september 1788 begint hij te dienen als *gaarde de corps*. Op 23 januari 1792 wordt hij *vaandrig bij het regiment de Bons*. In 1793 en 1794 maakt hij veldtochten naar *Brabant en Vlaanderen*.⁶⁵

Op 23 juni 1795 vraagt Casper Derk demissie van het leger en krijgt deze dan ook. Deze vraagt hij aan om een reis te maken, waarvan slechts een afschrift van een brief aan zijn ouders bekend is, hij schrijft: *Dinxperlo den 6 Sept. 1795*

Waarste ouders!

Wij zijn dan gepasseerde maandag op reijs gegaan en wij alle waaren van het zelve concept van UwEd; om een kar aan te neemen tot Munster gelijk wij dan ook gedaan hebben, voor F. 12 Guld. het welk 18

⁶¹ GA, NAH, 1811 - 1925, toegangsnummer: 911, notaris L.A. Ghijm, *repertoires 21 october 1822 tot ultimo december 1835*, akte nr. 6 : Tot nu toe werd aangenomen dat de familie Willinck de 'herenboerderij' niet bewoonde, maar elders verbleef. Uit deze akte blijkt dat de familie het goed als woonverblijf gebruikte.

⁶² GA, NAH, notaris L.A. Ghijm, toeg.n.r.: 0168, inv.n.r. : 911, akte nr.: 6

⁶³ AA, bevolkingsregister Hengelo, register 1, bladzijde 263

⁶⁴ GA, BsH toeg.n.r.: 0207, inv.n.r.: 4199, overlijdensakten, aktenummer: 16, *beroep overledene:assessor*

⁶⁵ RAZ, familiearchief Willinck, toeg.n.r.: 214, inv.n.r.: 628, Staat van dienst van C.D. Willinck.

*uuren van hier is, onder ons vijfen, als wij het zo treffen, op ieder station zo zal alles wel gaan; en nog al goedkoop overkoomen. Nuborg is 14 uren boven Osna==== Zo al weder verder alles voor deesen, weest verseekerd als dat ik onder couvert van Sp zal schrijven, of zo er anders gelegenheid hebben; hebben de andere heeren de communicatie gedaan en zullen ook resolveeren, om de Brede weg op te gaan een mijner goede vrienden hebben mij gesilhouetteerd, welke ik de vrijheid neem te zenden de Heeren solliciteeren mij hunne Comp. te maaken, als mede de verdere vrienden en zal deeze eijndigen met hartelijke toewensing dat God UwEd, en mijn behoeder en beschermer blijven zal waar mede ik mij dan altijd hoopt te noemen UwEd Gehz Zoon C.D. Willinck.*⁶⁶

⁶⁶ RAZ, Familiearchief Willinck toeg.n.r.: 214, inv.n.r.: 620 - *Brief gedateerd 1795 van Casper Dirk Willinck aan zijn ouders*, een afschrift

In 1796 overlijdt zijn moeder Maria Foreest.

Casper Derk trouwt in Doesburg op 3 oktober 1801 met Maria Louisa Quirina Hesselberg (19 maart 1776⁶⁷ - 11 september 1840⁶⁸).⁶⁹ Zij is dochter van Frederik Hesselberg en Theodora Anna Slicher (zuster van Gerharda Anna), dit paar woont op het goed Groot Jebbink ten zuiden van Keijenborg.

* * Zyn Ondertrouwd
 C. D. WILLINCK,
 DOESBURG, voorheen Officier in 't Reg. van den Genee
 den 20 October, raal-Major de Bons. en
 1801. M. L. Q. HESSELBERG.

Uit de *Oprechte Haarlemsche courant* van 17 Oktober 1801⁷⁰

⁶⁷ AA, bevolkingsregister Hengelo, register 2, blz. 24

⁶⁸ GA, BSH toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4198, overlijdensakten, aktenummer: 72, *beroep overledene:zonder*

⁶⁹ RAZ, Archief familie Willinck, toeg.nr.: 214, inv.nr.: 623 - Akte van huwelijk 1801 van Casper D. Willinck en Maria Q. Hesselberg, uittreksel uit het trouwboek van Doesburg 1801, den 3 Oct. 1801, den 4, 11 & 18 geproclammert. Caspar Derck Willinck, j.m. geb. te Hengelo, wonende te Boekhold & Maria Louisa Quirina Hesselberg, j.d. geb. te Leeuwarden, wonende alhier. Met att. van het Gem. Bestuur dezer stad. Afschrift uit 1926.

⁷⁰ *Andreas de Bons (Zwitserland, ca. 1720 - Heumen, 15 november 1800) was een militair in dienst van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Hij speelde een belangrijke rol bij de verdediging van de stad Grave tegen de Fransen in 1794.*

Andreas de Bons was van oorsprong Zwitsers en trad op 17-jarige leeftijd in dienst van het Staatse leger. In 1765 werd hij, inmiddels majoor, benoemd tot commandant van de vesting Grave. In 1775 was hij als luitenant-kolonel commandant van het infanterieregiment "Regiment Nationales" in Grave. In 1794 was hij, inmiddels 74 jaar oud en opgeklommen tot generaal-majoor, verantwoordelijk voor de verdediging van de vestingstad Grave tegen de invallende Franse legers onder Pichegru. De Fransen omsingelden Grave op 20 oktober 1794. De Bons wist de belegering van de Fransen twee maanden lang te weerstaan en moest uiteindelijk op 30 december 1794 capituleren. De stad was door de aanhoudende Franse beschietingen volledig aan puin geschoten.

Zijn troepen werden in krijgsgevangenschap afgevoerd naar Frankrijk, De Bons zelf mocht in Nederland blijven en kreeg toestemming om naar Den Haag te gaan, alwaar hem werd

lof werd toegezwaaid door Stadhouder Willem V en de Staten-Generaal. Hierna vestigde hij zich in Nijmegen.⁷⁰

Die Stamboek pag 130 och
pag 131 on XIV, LXXI.
No 651. P.O.S.

Caspar Dirk
Willinck
als
Luitenant der Dragoners.
Hengelo 1772 - 1832.

Maria Aurora Louisa
Besselberg
echtgenote
van
Caspar Dirk Willinck.

Casper Derk woont op dat moment in Boekhold (het Duitse plaatsje Bocholt net over de grens) en heeft nog een militaire carrière.⁷¹ Nog in 1807 wordt hij als lieutenant aangesteld bij het 8e regiment, blijkens deze staat van dienst. Later, in elk geval in 1821, is hij griffier van het Vrederecht Vorden⁷², zie het hieronder afgebeelde krantenbericht:

tienden daarop volgende van dit Proces-Verbaal van arrest zijn de vereischte afschriften ter hand gesteld aan de Heeren *L. van WESTERHOLT*, Schout der gemeente van Hengelo, en *C. D. WILLINCK*, Griffier van het Vrede-Geregt des Kantons Vorden.

Uit de *Arnhemse courant*, 5 mei 1821, dag, p. 4⁷³

Op nevenstaande pagina afbeeldingen van Casper Derk en Maria Louisa Quirina.⁷⁴

Uit dit huwelijk worden meerdere kinderen geboren, te weten:

- 1801 – Maria Arnolda Anna Theodora
- 1803 – Lambert Frederik Willinck, dit kind is al jong overleden;
- 1804 – Lambert Arnold, deze zoon is rond 1826 overleden;
- 1805 – Sophia Albertina Henriette;
- 1811 – Theodora Frederica;
- 1813 – Christina Louisa;
- 1814 – Johanna.

⁷¹ RAZ, Familiearchief Willinck toeg.nr.: 214, inv.nr. 628, Staat van dienst gedateerd 1808 van Casper D. Willinck, lieutenant, kopie

⁷² Kennelijk heeft hij dit ambt van zijn vader 'geërfd'.

⁷³ *L. van Westerholt* is Borchard Frederik Lodewijk van Westerholt (1794 – 1863), zoon van de toenmalige eigenaar van kasteel Hackfort te Vorden, uit: F. Keverling Buisman (red.) *Hackfort huis & landgoed*, Utrecht 1998, p. 154 en 156. De landschappelijke aanleg van dit kasteel werd in de zelfde periode gerealiseerd als de aanleg van Het Regelink. Opvallend is de overeenkomst van stijl: ook op Hackfort werd een *Ferme Ornée* aangelegd met 'wandeling'.

⁷⁴ RAZ, Familiearchief Willinck toeg. nr.: 214, inv.nr.: 633 - Foto's van silhouetten van Casper D. Willinck en zijn echtgenote Maria O. Hesselberg, z.j.

Van deze kinderen zijn uiteindelijk 5 dochters in leven, als hun vader overlijdt.⁷⁵ Zij zijn, als volwassen personen, op de volgende pagina afgebeeld.⁷⁶

In 1801 is het paar woonachtig in Doesburg blijkens de doopakte van het oudste kind. In elk geval zijn zij in 1803 naar Hengelo verhuisd en bewoonden, met de (schoon)ouders Het Regelink. Hier worden enkele kinderen geboren na 1811.⁷⁷ In 1826 komt de volwassen zoon van het echtpaar, Lammert Arnold, te overlijden.

⁷⁵ RAZ, Familiearchief Willinck toeg.nr.: 214, inv.nr.: 624 - Akte van doop 1801 van Maria Arnolda Anna Theodora Willinck *Uittreksel uit het doopboek van Doesburg 1801, geboren 20 Decemb. gedoopt 27 Decemb. Getuige: Frederik Hesselberg*

625 - Akte van doop(of dood?) 1803 van Lammert Frederik Willinck, afschrift uit 1926 *1803, Augustus 12. Uittreksel uit het Doopd boek van Hengelo Een zoon van C.D. Willinck met name Lammert Frederik*

626- Akte van doop 1804 van Lambert Arnold Willinck, afschrift uit 1926, *Uittreksel uit het Doopboek van Hengelo 1804. Casper Derk Willinck en Maria Louisa Quirina Hesselberg haaren z. Lambert Arnold geb. d. 8 Sept. ged.d. 9 dito. Get. de vader.*

627- idem 1805 van Sophia Albertina Henriette Willinck, afschrift uit 1926 *Uittreksel uit het Doopboek van Hengelo 1805. Casper Derk Willinck en Maria Louisa Quirina Hesselberg haare d. Sophia Albertina Henriette geb.d.28 October ged.d.3 November. Get. de vader.*

⁷⁶ RAZ, Familiearchief Willinck, toeg.nr.: 214, inv.nr.: 634 - *Foto's van de dochters en schoonzoon van Casper D. Willinck en Maria Q. Hesselberg, z.j.*

⁷⁷ Theodora Frederica, 23 september 1811, Christina Louisa, 13 februari 1813, Johanna, 12 april 1814. In totaal 7 kinderen dus, waarvan de dochters blijven leven

Die Stamboek
pag 14 ook 15 III
pag 120
nr 652. P.O.A

De Laatste van de rijkte Caspar Dirk.

Sophia Albertina Henriette
Willink.
Hengelo 1806 - Doerburg 1887.

Maria Arnolda Anna Theodora
Willink.
Doerburg 1801 - 1872.

Johanna Willink.
Hengelo 1814 - Gravenhage 1909
Jacobus van Leden, Publisist.
Amsterdam 1808 - Doerburg 1885.

Christina Louisa
Willink.
Auguste T. A. Heerold
Hengelo 1813 - 1893.

Theodora Frederika
Willink.
Hengelo 1811 - Doerburg 1888.

CONCLUSIE VAN DIT HOOFDSTUK

Het is niet waarschijnlijk dat Lambert Arnold Willinck na 1809 de tuinaanleg heeft aangepakt, hij was immers toen al 70 jaar of ouder. Als Lambert Arnold in 1820 bezittingen moet verkopen, na het overlijden van zijn tweede echtgenote, lijkt het erop dat hij financiële problemen heeft, ook dan lijkt het niet waarschijnlijk dat grote investeringen in de tuin worden gedaan, zowel door vader als zoon Willinck.

Veel waarschijnlijker is het dat zijn zoon, nadat hij (Casper Derk was in 1810 38 jaar oud) zijn militaire loopbaan heeft beëindigd de tuinaanleg bij wijze van 'retirementgarden' heeft (laten) aan(ge)leg(d)gen. Dit zou betekenen dat de aanleg van de *Ferme Ornée* tussen 1810 en 1820 heeft plaatsgevonden.

In het kader van dit onderzoek is geen naam van een betrokken tuinarchitect bekend geworden. De aanleg van de *Ferme Ornée* is echter van zodanige kwaliteit en subtiliteit dat er in elk geval iemand met kennis van zaken bij betrokken is geweest. Dit kan uiteraard ook een kundig lid van de familie Willinck geweest zijn.

Compagnie voor ons indergetaken de
 Zeylon, de Oerl. Gent, Angolij, Barro
 ornan ord bekend, ephibornde en ge
 doorstern Compagnant indergetaken
 naar verdeling des dichts tottan
 te lasten, als ons ghaecht vint
 orpneel op het daget, daer ha en
 aldy hebbende de Compagnant orde
 klalls vint gagehoit te behooren;

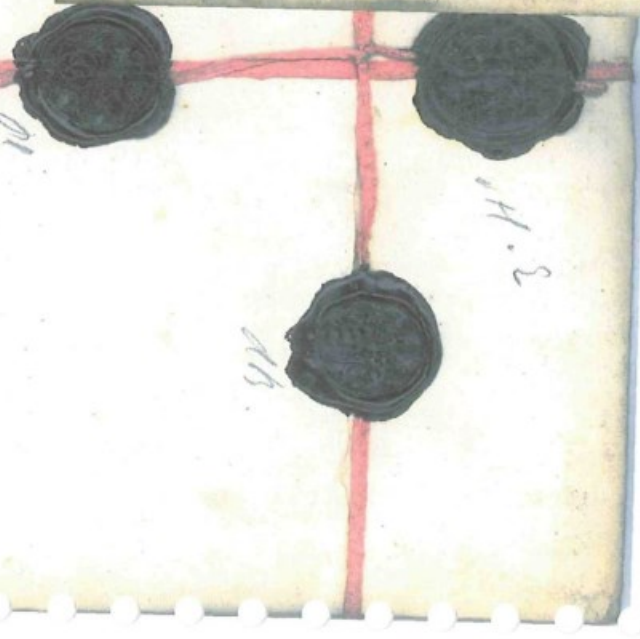
Geachtte van dien te hebben con
 stoff van theekien; dat van die beide
 lederneteren thit in deraat de
 en van die Tattarian, deiden, te dy
 in gualagis, gation d'at het vint
 klyden, beesthen, en de ander van the
 ne, d'gion, d'ud vint gagehoit vint te
 te vint vint vint die Gullagon, de
 hebben de Goygthla, in vint d'vint
 Zeylon, van so om **Wegman**
 die **Wan** theekien
 van binghuigen.

1662 No 37

... te kornen ...
 ... d'vint vint d'vint ...
 ... d'vint vint d'vint ...

J. de Bruijn
 Auditeur

J. G. Meekes

FAMILIE VAN HEECKEREN

JACOB ADOLPH BARON VAN HEECKEREN EN HENRICA BERNARDA HUMMELINCK

Jacob Adolph ⁷⁸ (24 oktober 1784 – Hengelo, 11 september 1837)⁷⁹ wordt geboren als oudste zoon van Evert Frederik baron van Heeckeren (circa 1756 - 13 januari 1831) en Henriette Johanna Susanna Maria gravin van Nassau La Leck (? – voor 1831). Deze familie bezit het goed Enghuizen in Hummelo. Hij huwt Henrica Bernarda Hummelinck (8 december 1789 – Hengelo, 21 december 1874)⁸⁰ op 9 november 1827 te Zelhem.⁸¹

Hun eerste, en tot nu toe enig bekende kind, Lodewijk Wilhelm August Antoon van Heeckeren, wordt in oktober of november 1828 geboren, maar overlijdt al 17 dagen na zijn geboorte.⁸²

Op het moment van huwelijk en geboorte van het eerste kind is het paar woonachtig in Zelhem, het is nog niet duidelijk waar zij precies hebben gewoond, of wellicht hebben ingewoond bij schoonouders. Het paar is blijkens deze akten *rentenier*. In 1831 maakt het paar plannen voor een nieuw te bouwen huis, wat zij in 1832 laten realiseren op het

⁷⁸ Adolph wordt ook wel geschreven als Adolf, in dit rapport is gekozen voor Adolph.

⁷⁹ GA, BsH, overlijden, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4198, aktenr.: 62, Overlijdensakte Jacob Adolf baron van Heeckeren, overleden op 11 september 1837, te Hengelo, ouders: Evert Frederik baron van Heeckeren (overleden 13 januari 1831) en Henriette Johanna Susanna Maria van Nassau La Leck, gedoopt te Zutphen, oud 52 jaar, rentenier.

⁸⁰ Zij is de dochter van Derk Hummelinck en Antoinetta Johanna Theodora Geertrui Nies, gedoopt te Oene (Epe), GA, BsH, overlijden, toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 4196, aktenr.: 67, overlijdensakte van Henrica Bernarda Hummelinck.

⁸¹ Blijkens de verkoopakte van Het Regelink uit 1848. Het paar is dan al wat ouder, maar waarschijnlijk is het toch beider eerste huwelijk.

⁸² Gelders Archief, BsH, overlijden toeg.nr.: 0207, inv.nr.: 2163, aktenr.: 39, Overlijdensakte van Lodewijk Wilhelm August Antoon van Heeckeren, overleden op 13 november 1828, te Zelhem 17 dagen oud, geboorteplaats Zelhem, ouders Jacob Adolf van Heeckeren en Henrica Bernarda Hummelinck.

goed Groot Regelink. Omdat het huis in 1833 sleutelklaar diende te zijn zal het paar Van Heeckeren het huis toen ook hebben betrokken.

Al enkele jaren later komt Jacob Adolf te overlijden en zijn weduwe erft het goed Groot Regelink, zij blijft nog een tiental jaren op Het Regelink wonen en verkoopt het geheel in 1848/49.

Over dit paar doen 'verhalen' de ronde dat Jacob Adolph zou zijn onterfd (landgoed Enghuizen gaat na de dood van zijn vader naar zijn broer) doordat hij beneden zijn stand trouwde.

Tot nu toe is hier geen enkel bewijs voor gevonden. Mogelijk is het al vrij snel duidelijk geworden dat Jacob Adolph geen nakomelingen zou krijgen en is daarom gekozen voor deze 'oplossing'. Het geld voor de bouw van het nieuwe huis Het Regelink kan mogelijk ook uit de nalatenschap van zijn schoonvader Hummelinck stammen, ook deze man overlijdt in 1831.

In elk geval bevindt zich in het Regionaal Archief Zutphen een besloten testament van Evert Frederik van Heeckeren uit 1810, Jacob Adolph is dan 26 jaar oud, waarop hij als *exécuteur testamentair* wordt genoemd. Dit testament is inderdaad tot heden nog gesloten, zoals op nevenstaande afbeelding te zien is.⁸³

⁸³ RAZ, Oud Rechterlijk Archief, toeg.nr.: 686, *Besloten testament van Evert Frederik van Heeckeren*, met dank aan mevr. Mirjam van Velzen – Barendsen, werkzaam bij het archief in Zutphen, zij was zo vriendelijk mij deze scan te sturen.

CONCLUSIE VAN DIT HOOFDSTUK

Het echtpaar Van Heeckeren - Hummelinck heeft met het bouwen van het, nu nog aanwezige, neo-renaissancistische huis, een groot stempel op het landgoed gedrukt. Aan de tuinaanleg lijkt door hun minder aandacht te zijn besteed. Wel is het van belang te weten dat de familie Van Heeckeren door de oost - west gerichte indeling van het huis ook aan dit deel van de tuinaanleg een 'oost-westelijke draai' hebben gegeven.

Deze 'draai' heeft vooral vorm gekregen door de aanleg van een weiland, waarschijnlijk met een wandeling aan de westzijde van het huis en een, niet meer aanwezig, waterpartijtje ten oosten van het huis. Het is heel goed mogelijk dat de linden die zich hier nu nog bevinden een wezenlijk onderdeel vormden van de aanleg rond deze waterpartij. In elk geval hebben deze linden een 'entree' gevormd; zij liggen direct in de as van het huis.

Bovendien heeft deze familie aan de westkant van het huis de *Ferme Ornée* uitgebreid door een deel van het bosperceel dat zich hier bevond open te kappen en een open ruimte te realiseren, waarschijnlijk omgeven door een zogenaamde 'wandeling', zie onderstaande foto, welke zich nu nog op deze plaats bevindt.

Ook in deze periode is in het kader van het onderzoek geen naam van een, bij de aanleg betrokken, tuinarchitect bekend geworden.

Gezien de status van het echtpaar is het zeer goed mogelijk dat zij een kundig tuinbaas in dienst hebben gehad, uiteraard kan de familie zelf ook zeer geïnteresseerd geweest zijn in tuinkunst. Een aanleg 'van eigen hand' is zeer gebruikelijk.

De wandeling in het westelijke deel van de aanleg, 2011

DE TUINKUNST AAN HET BEGIN TOT HET MIDDEN VAN DE NEGENTIENDE EEUW

DE VROEGE LANDSSCHAPSSTIJL (CA. 1750 – CA. 1815)

Is een tuinstijl die is ontstaan in, politiek, woelige tijden, (waarvan Casper Derk Willinck direct getuige is geweest).

Maar is ook een tuinstijl die is ontstaan onder invloed van de romantische ideeën van Jean Jaques Rousseau en de romantische literatuur en schilderkunst, welke in de tuinkunst werden nagebootst of die 'omlijsting' kregen in de vorm van het ideale landschap, waarin men zich geheel kon overgeven aan romantische gevoelens als melancholie, huiver en geluk. Soms zelfs letterlijk, omdat men in tuinen en parken ook wel borden met gedichten aantrof; de sfeer van tuin en gedicht moesten elkaar versterken en onderstrepen. De zogenaamde 'wandeling' verliep langs een reeks indrukken en soms ook belevenissen waar men kan dwalen langs slingerpaden, verrast door tuinsieraden, vergezichten of juist besloten plekjes, lichte en donkere delen. De kenmerken van parken aangelegd in de vroege landsschapsstijl zijn: kleinschaligheid en beslotenheid, de rondwandeling ligt vaak apart van het huis, de vormen, van paden en waterpartijen, zijn vaak grillig. Graag wordt gebruik gemaakt van tuinsieraden of koepeltjes, waterpartijen met eilanden en dergelijke, waarin men zich kan terugtrekken en kan overgeven aan romantische gevoelens, of kan lezen.

DE LATE LANDSCHAPSSTIJL (CA. 1815 – CA. 1870)

Deze tuinstijl verschilt vooral van de vroege landsschapsstijl door haar open karakter, grootschaliger en vloeiender opzet in de structuur van

paden en waterpartijen. Ook is een van de belangrijkste kenmerken van deze stijl dat de tuinarchitectuur en bepaalde facetten van het boerenbedrijf vloeiend in elkaar over lijken te gaan; de zogenaamde *Ferme Ornée*, letterlijk versierde boerderij, maar in de tuinkunst een aanleg waarbij nutsgronden zodanig worden aangelegd en vermengd met sierelementen dat zij een pittoresk geheel vormen. Dit laatste is op Het Regelink helemaal van toepassing.

In deze tuinstijl worden ook punten, vergezichten en andere elementen die buiten de aanleg liggen door middel van zichtlijnen betrokken bij de aanleg zelf, 'geleend' zogezegd.

Vanaf circa 1810 bestaan de ingrediënten voor een goed ontwerp in landsschapsstijl uit open weiden, al of niet begraasd, met solitaire bomen of boomgroepen met wandelingen rondom; het huis is veelal in het geheel opgenomen; huis en aanleg vormen dus een passend geheel, als een goed geïncsceneerd decor. De afwisseling tussen open en besloten, licht en donker is tijdens de wandeling en in de aanleg van wezenlijk belang. Een dergelijke wandeling is op Het Regelink, redelijk gaaf bewaard gebleven aan de westzijde van het huis.⁸⁴

⁸⁴ Hier is vooral geput uit: Anne Mieke Backer e.a. *De Natuur Bezwoeren*, Rotterdam, 1998

BIJLAGEN

BIJLAGE I

Transcriptie kadastraal minuutplan en leggers

Hengelo, Gelderland, sectie K, blad 01, omdat landgoed Regelink binnen sectie K valt, is uitsluitend van deze sectie een transcriptie opgenomen. Bovendien uitsluitend de perceelnummers die tot het huis (Groot) Regelink behoorden en hiermee een eenheid vormden; de perceelnummers 126 tot en met 127, 147, 155, 190 tot en met 248, in de laatste reeks hebben enkele percelen een andere eigenaar, maar grenzen aan de percelen van C.D. Willinck, dit is hieronder aangegeven.

In de kadastrale leggers van gemeente Hengelo, 2^e deel gedateerd onder dagteeking van den 19 april 1832 no. 181, zijn vastgesteld: (...)

Sectie K, blad 01

Willinck, Casper Derk, griffier⁸⁵, Hengelo

126 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
127 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
147 -	"	, uitweg als bosch, 3 ^e klasse
155 -	"	, bouwland, 3 ^e klasse
190 -	"	, bouwland, 5 ^e klasse
191 -	Roelofsen, Christianus Gerhardus	Martinus Wilhelmus, landbr, Hengelo, heide, 1 ^e klasse
192 -	Willinck, Casper Derk, griffier, Hengelo	, bosch, 2 ^e klasse
193 -	"	, weiland, 3 ^e klasse
194 -	"	, boomgaard, 2 ^e klasse
195 -	"	, bouwland, 3 ^e klasse
196 -	"	, bosch, 4 ^e klasse
197 -	"	, huis & erf, 1 ^e klasse
198 -	"	, tuin, 3 ^e klasse
199 -	"	, bouwland, 3 ^e klasse
200 -	"	, bosch, 2 ^e en 3 ^e klasse
201 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
202 -	"	, bouwland, 2 ^e en 3 ^e klasse

203 -	"	, bosch, 2 ^e klasse
204 -	"	, uitweg als weiland, 3 ^e klasse
205 -	"	, schuur als bouwland, 1 ^e klasse
206 -	"	, tuin, 3 ^e klasse
207 -	"	, schuur & erf, 1 ^e klasse
208 -	"	, bosch, 1 ^e klasse
209 -	"	, bouwland, 2 ^e en 3 ^e klasse
210 -	"	, bosch, 4 ^e klasse
211 -	"	, bosch, 4 ^e klasse
212 -	"	, bosch, 2 ^e klasse
213 -	"	, bosch, uitweg, 3 ^e klasse
214 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
215 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
216 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
217 -	"	, tuin, 2 ^e klasse
218 -	"	, boomgaard, 2 ^e klasse
219 -	"	, huis & erf, 1 ^e klasse
220 -	"	, tuin, 2 ^e klasse
221 -	"	, bosch, 1 ^e klasse
222 -	"	, vijver als bouwland terrein van vermaak, 1 ^e klasse
223 -	"	, pleiziertuin als idem, Terrein van Vermaak, 1 ^e klasse
224 -	"	, weiland, 2 ^e klasse
225 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
226 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
227 -	"	, bouwland, 3 ^e klasse
228 -	Gallée, Johan Hendrik, burgem(..), Vorden, 108,	bosch, 4 ^e klasse
229 -	"	, bouwland, 2 ^e klasse
230 -	Willinck	, bouwland, 2 ^e klasse
231 -	Gallée, Johan Hendrik	, bouwland, 1 ^e en 2 ^e klasse
242 -	Willinck, Casper Derk, griffier, Hengelo	, bouwland, 1 ^e en 2 ^e klasse
243 -	"	, bosch, 3 ^e klasse
244 -	"	, koepel en erf als bouwland, 1 ^e klasse
245 -	"	, bosch, 2 ^e klasse
246 -	"	, bosch, 2 ^e klasse
247 -	"	, bosch, 1 ^e klasse
248 -	"	, bosch, 1 ^e klasse

⁸⁵ volgens Van Dale - woordenboek is de, huidige, betekenis van dit woord: griffier de; m,v -s chef van de griffie
griffie de; v -s secretarie van rechterlijke colleges, van Provinciale Staten, van de beide kamers

Sectie E, blad 01

- 4 - heide, 1^e klasse
- 5 - dennebosch, 3^e klasse
- 6 - bouwland, 5^e klasse
- 7 - tuin, 3^e klasse
- 8 - huis en erf, 1^e klasse
- 9 - heide, 1^e klasse
- 10 - bouwland, 4^e klasse
- 11 - uitweg als bosch, 3^e klasse
- 12 - bosch, 3^e klasse
- 13 - bosch, 3^e klasse
- 14 - dennebosch, 2^e klasse
- 15 - heide, 1^e klasse

- 46 - heide, 1^e klasse
- 47 - bouwland, 5^e klasse
- 48 - bouwland, 5^e klasse
- 49 - uitweg als heide, 1^e klasse
- 50 - heide, 1^e klasse

- 52 - bouwland, 3^e klasse
- 53 - bouwland, 3^e klasse
- 54 - huis en erf, 1^e klasse
- 58 - heide, 1^e klasse
- 59 - bouwland, 3^e klasse

COLOFON

Tekst & vormgeving:

TuinTerTijd, 2011

Afbeeldingen:

Vrijwel alle afbeeldingen en foto's zijn bewerkt door TuinTerTijd.
De herkomst van de afbeeldingen is steeds vermeld, daar waar
dit niet het geval is, geldt: ©TuinTerTijd, 2011

De in dit rapport opgenomen afbeeldingen zijn uitsluitend
hiervoor bedoeld en mogen niet op andere wijze worden
gepubliceerd.

TUIN'TERTIJD

BUREAU VOOR TUINHISTORIE

Acacialaan 22
7077 AK Netterden
T 0315 64209
M
E info@tuintertijd.nl
I www.tuintertijd.nl

© TuinTerTijd
Netterden, oktober 2011

TUINERTIJD

BUREAU VOOR TUINHISTORIE

- OKTOBER 2011-02 -